

De *Werkgroep Liturgie* denkt na over de vorm van de eredienst. Deze keer wil ik graag samen met u kijken naar **liturgie en Pinksteren** en de volgende gedachten met u delen ter overweging. Het Pinksterfeest vindt plaats op de vijftigste dag na Pasen. De Christenen vieren dat de verrezen Heer de beloofde Geest over zijn leerlingen heeft uitgestort. In de Bijbel staan twee verschillende versies van het verhaal:

1. In Handelingen gebeurt de uitstorting van de Geest op de vijftigste dag na de verrijzenis.
2. Johannes 20: 19 en 22 beschrijft dit gebeuren op Pasen.

Johannes beklemtoont sterker de eenheidsband tussen de opstanding en de uitstorting van de Geest. Ook in de liturgiewetenschap beklemtoont men steeds meer de samenhang tussen de verrijzenis, de Hemelvaart en de zending van de Geest. Dit resulteerde in de nieuwe Algemene Richtlijnen aangaande het Liturgisch Jaar en de Kalender (1969) in: 'De vijftig dagen vanaf Verrijzeniszondag tot Pinksteren moeten in vreugde en gejubel gevierd worden als één enkele feestdag, ja als de 'grote dag des Heren'.

De vijftigste dag na Pasen was al een feestdag bij de joden. Die vierden het Wekenfeest, een dankfeest voor de tarweoogst, zeven weken na Pesach. Dit feest sloot de Paas periode af. De vijftigste dag van die periode werd in het Grieks Pentekostè genoemd. Daarvan is ons woord Pinksteren afgeleid. Voor Christenen werd op Pinksteren de eerste oogst van de verkondiging van de blijde boodschap onder impuls van de Heilige Geest binnengehaald; vandaar ook de parallel met het Jodendom. Volgens Handelingen lieten zich die dag ongeveer 3000 mensen dopen. Lucas lijkt het pinkstergebeuren te verstaan als een nieuw Sinaï gebeuren. Net als in het Oude Testament beschrijft hij het ingrijpen van God in gedruis, wind en vuur. Op de berg Sinaï gaf hij aan zijn volk de wet, in Jeruzalem zijn Geest. Hieruit wordt de Kerk geboren. Het talenwonder wijst dan weer op de eenheid onder alle mensen als vrucht van de werking van de Geest. Pinksteren is het feest van de zending van de kerk, van het nieuwe begin.

De eerste christenen zagen Pinksteren als de ganse periode van vijftig dagen na Pasen. In de Romeinse liturgie ontstond de tendens om het feest te verzelfstandigen en op deze dag de neerstorting van de Heilige Geest te vieren. Tegenwoordig is er weer een tendens om de samenhang tussen de drie feesten Pasen, Hemelvaart en Pinksteren te beklemtonen gedurende de vijftig dagen na Pasen.

Het openingsgebed op Pinksterzondag spreekt inhoudelijk vaak over de voltooiing van het Paasmysterie in het zenden van de Geest. De eerste lezing kan zijn uit het Pinksterverhaal uit Handelingen 2: 1-11. De andere lezingen verschillen per jaarcyclus.

Voor de lezing van het evangelie past het lied Veni Creator Spiritus – ‘Kom Schepper, Geest, daal tot ons neer’ (Liedboek voor de kerken 237). In dit lied wordt gevraagd aan de Geest om over ons neer te dalen en wordt Hij bejubeld als troost van de zwakkeren en licht van ons hart .....

Mogelijke lezingen voor de liturgie van Pinksteren kunnen worden gekozen uit de vier teksten uit het Oude Testament:

- het verhaal van de toren van Babel (Genesis 11:1-9),
- het verhaal van de verbondssluiting op Sinai (Exodus 9: 3-20),
- het visioen van Ezechiël over de dorre beenderen (Ezechiël 37:1-14)
- Joël, die volgende belofte krijgt: “Ik zal mijn geest uitstorten.” (Joël 3:1-5).

De vier teksten helpen ons de verschillende aspecten van het komen van de Geest te begrijpen:

- De Geest bewerkt eenheid tussen mensen.
- Pinksteren als de gave van de nieuwe wet, ingeschreven in de harten van de mensen.
- De Geest brengt een nieuw volk tot stand, dat is opgestaan uit de dood.
- Pinksteren als vervulling van de profetie van Joël.

De tweede lezing komt nog al eens uit de brief aan de Romeinen (Romeinen 8: 22-27) waarin Paulus ons erop wijst hoe de Geest aan onze zwakheid tegemoetkomt en voor ons pleit. In het evangelie spreekt Johannes (Joh 7:37-39) over de belofte van de Heilige Geest.

De liturgische kleur is rood als een zinspeling op de vurige tongen, die verschenen bij de neerdaling van de heilige Geest. In het licht van wat hierboven is beschreven over de eenheid van Pasen, Hemelvaart en Pinksteren zou de liturgische kleur wit (het feest van God, de kleur van Christus) misschien zinvoller zijn, maar dit element heeft de liturgische hervormingen overleefd.

[Partituur El Espiritu de Dios:](#)

De Geest van Gods is hier op deze plek

De Geest van God beweegt zich hier op deze plek.

Zij is hier om te troosten

Zij is hier om te bevrijden

Zij is hier om te leiden,

De Geest van God is hier.

Beweeg je in mij, beweeg je in mij:

Neem mijn geest en mijn hart,

Vervul mijn leven met jouw liefde,

Beweeg je in mij o God Geest,

Beweeg je in mij.

(El Espiritu de Dios. Onbekende auteur. Uit: CLAI, Libro de Culto 5e Algemene Asamblea in Buenos Aires 2007).